

Risør
kommune

Næringsplan

Sammendrag tiltaksområder

Risør
kommune

- Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse
- Øke bostedsattraktiviteten
- Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap
- God infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet
- Styrke Risør som turistdestinasjon
- Bransjespesifikke tiltak

Referansegruppe og prosess

Risør
kommune

Det er avholdt tre felles møter, samt en rekke individuelle diskusjoner.

Formannskapet er involvert gjennom flere orienteringer.

For å gi innspill til utarbeidelsen av planen, ble det etablert en bredt sammensatt referansegruppe:

Datagrunnlaget er hovedsakelig hentet fra Agdertall, Telemarksforskning Regionalanalyse, Proff og relevante næringsstudier/rapporter.

- Peter Mejlhus, De glade Dansker AS/Risør By AS
- Mona Rhein, Risør By AS
- Arvid Sollie, Arvid Sollie AS
- Roy Langseth, IMS AS
- Cathrine Ask, Risør Engineering AS
- Christian Axelsen, Bosvik Bygginredning AS
- Trine Strand, Klinikk Sør AS
- Roger Syversen, Oiko AS
- Frode Bjørntvedt, Trosvik Energy AS
- Eirik Kaasa, Risør VGS
- Iselinn Kongsten, Pågang Næringshage
- Victoria Hudalen, Resolve AS

Premisser for næringsplanen fra Kommuneplanen

Risør
kommune

I tillegg til kommuneplanen, legger kommunens miljøplanen retningslinjer. Konsekvensene for næringsplanen er:

Næringslivet generelt:

- Sikre tilgang til kompetanse
- Videreutvikle eksisterende næringsarealer
- Skape en høy bo-attraktivitet for å tiltrekke og holde på arbeidskraft

Reiseliv:

- Konkretisere reiselivsstrategien og byens profil
- Utvikle konkrete planer og definere forutsetninger for et bærekraftig reisemål
- Aktivt støtte RisørBy i gjennomføringen

Natur og klima:

- Støtte tilgang til relevant kompetanse og nettverk
- Tilrettelegge en infrastruktur som støtter et bærekraftig næringsliv

Premisser for næringsplanen fra Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel legger premissene for næringsplanen. Konsekvensene for næringsplanen er:

- Bærekraftsutvikling er integrert i all næringsvirksomhet
- Kommunen må aktivt bruke innkjøp (kontrakter og spesifikasjoner) for å sikre målene for transport, bygg og generelle leveranser (dette utvikler lokalt næringsliv).
- Næringslivet må gjøres i stand til å levere etter strengere krav og utvikle seg mot null utslipp
- Næringsarealutvikling må vurderes ut fra bærekraftskriteriene (f.eks. Biovarme på Moland Vest)
- Etablere Risør som et bærekraftig reisemål (her må reiselivsnæringen være pådriver for å få det gjennomført)

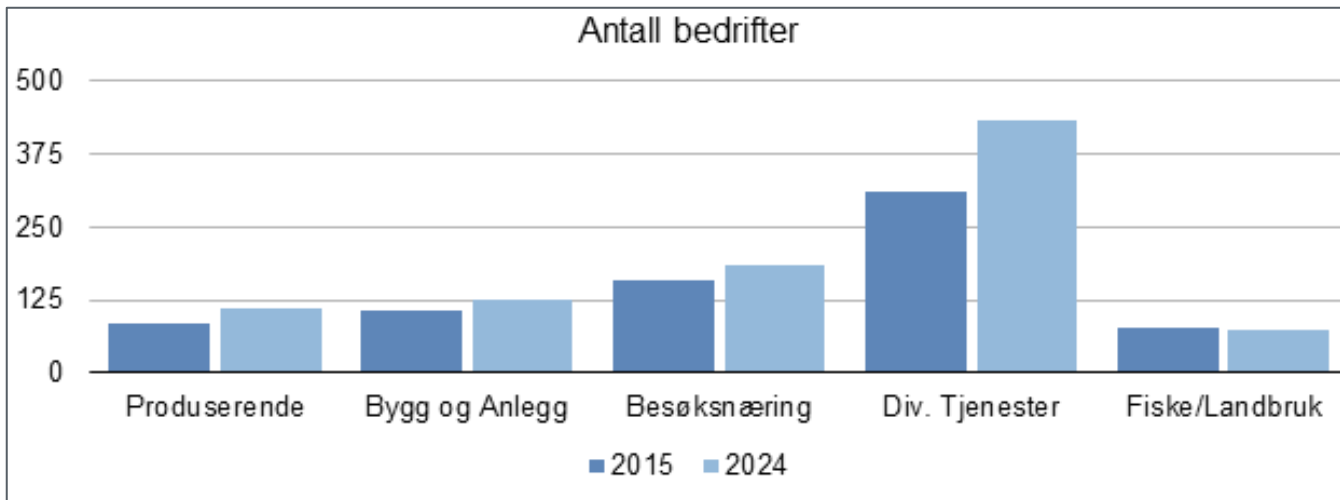
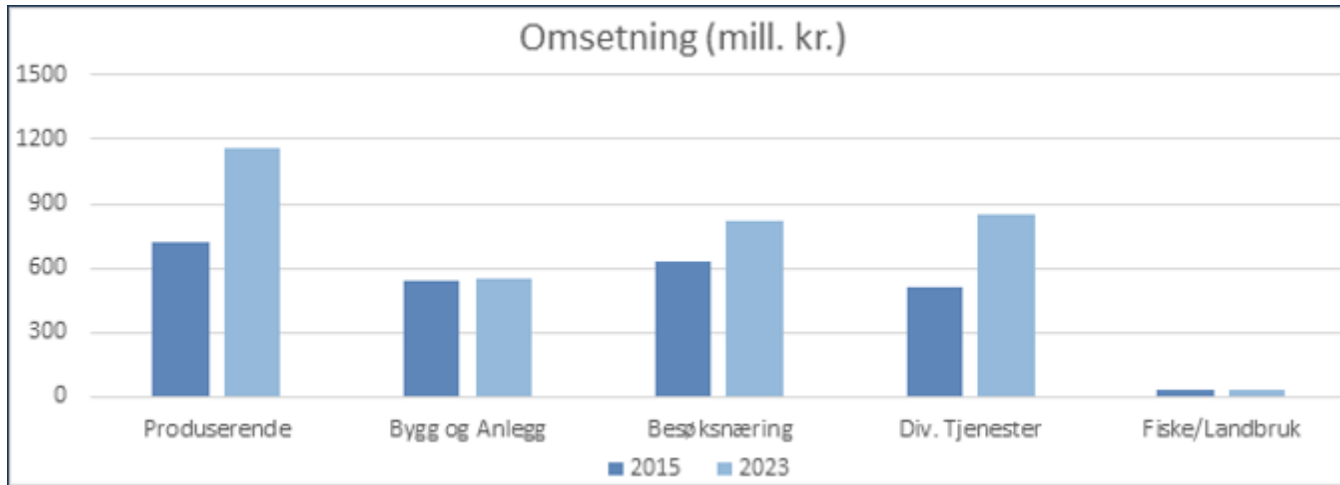
Risør
kommune

Hvor vokser vi videre?

Risør
kommune

- Veldig forskjellig vekst dynamikk mellom bransjer, fremtidig dynamikk lite forutsigbart...men:
- Tjenester vokser nasjonalt/internasjonalt sterkt
- Besøksnæringen har et stort utnyttet potensiale
- Gjensidig påvirkning og avhengighet mellom bransjer (besøksnæring påvirker bygg/anlegg mm.)

Kilde: Telemarksforskning/Proff, tall ikke indeks regulert

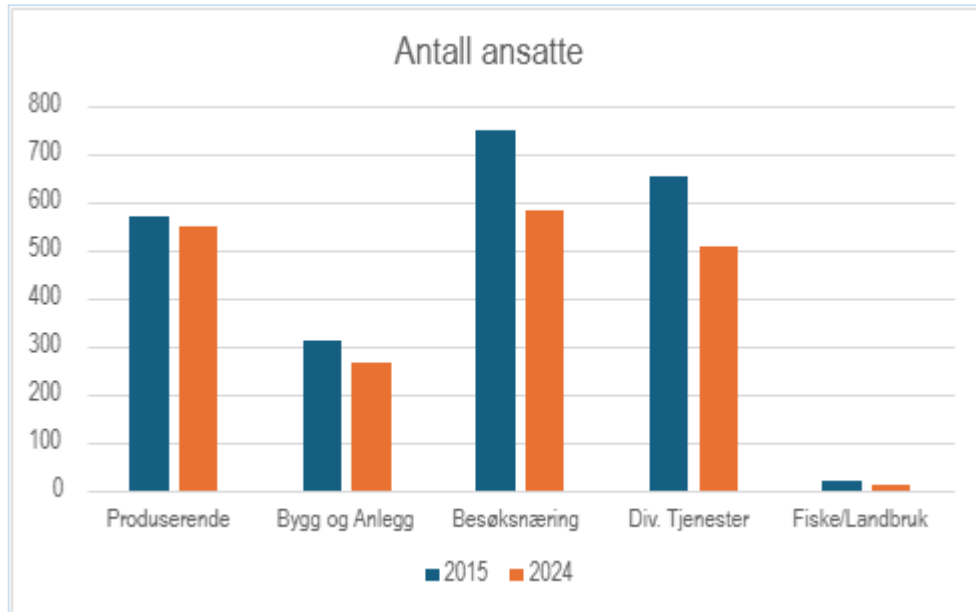
Besøksnæring: Restaurant/hotel/butikker

Div. tjenester: Regnskap, tekniske, barnehaver osv.

Hvor vokser vi videre?

Risør
kommune

Kilde: Telemarksforskning/Proff

Besøksnæring: Restaurant/hotel/butikker

Div. tjenester: Regnskap, tekniske, barnehaver osv.

- Generelt har omsetningen økt men antall ansatte har sunket i private virksomheter
- Produktivitets forbedringer fører til mere effektiv bruk av ressurser
- Antall ansatte ikke direkte sammenlignbare da noen bransjer har mange deltidsansatte
- Utfordringen er å sikre vekst og lønnsomhet men samtidig øke antall ansatte

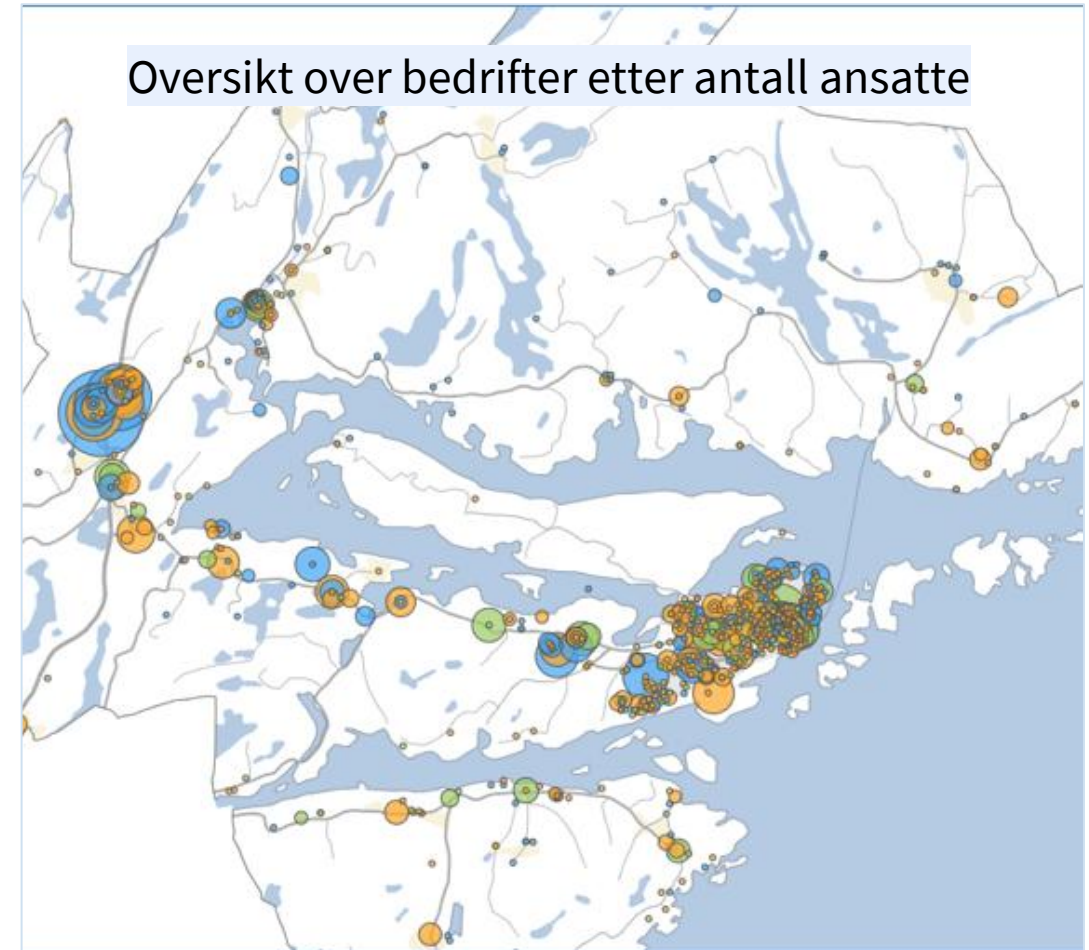
To primære områder med næring

Risør
kommune

- 2 primære områder med næring:
 - Risør sentrum/Hestemyr: Håndverk/tjenester/besøksnæring
 - Risør Næringspark på Moland: Industri/Trebearbeidende virksomheter (ikke handel!)
- 282 bedrifter registrert i Risør i 2024 med egne ansatte
- 947 bedrifter totalt (stor andel innen tjenester o.l.)
- Netto tilvekst på 179 bedrifter fra 2015-2024

Kilde: Kommuneplanen/Telemarksforskning

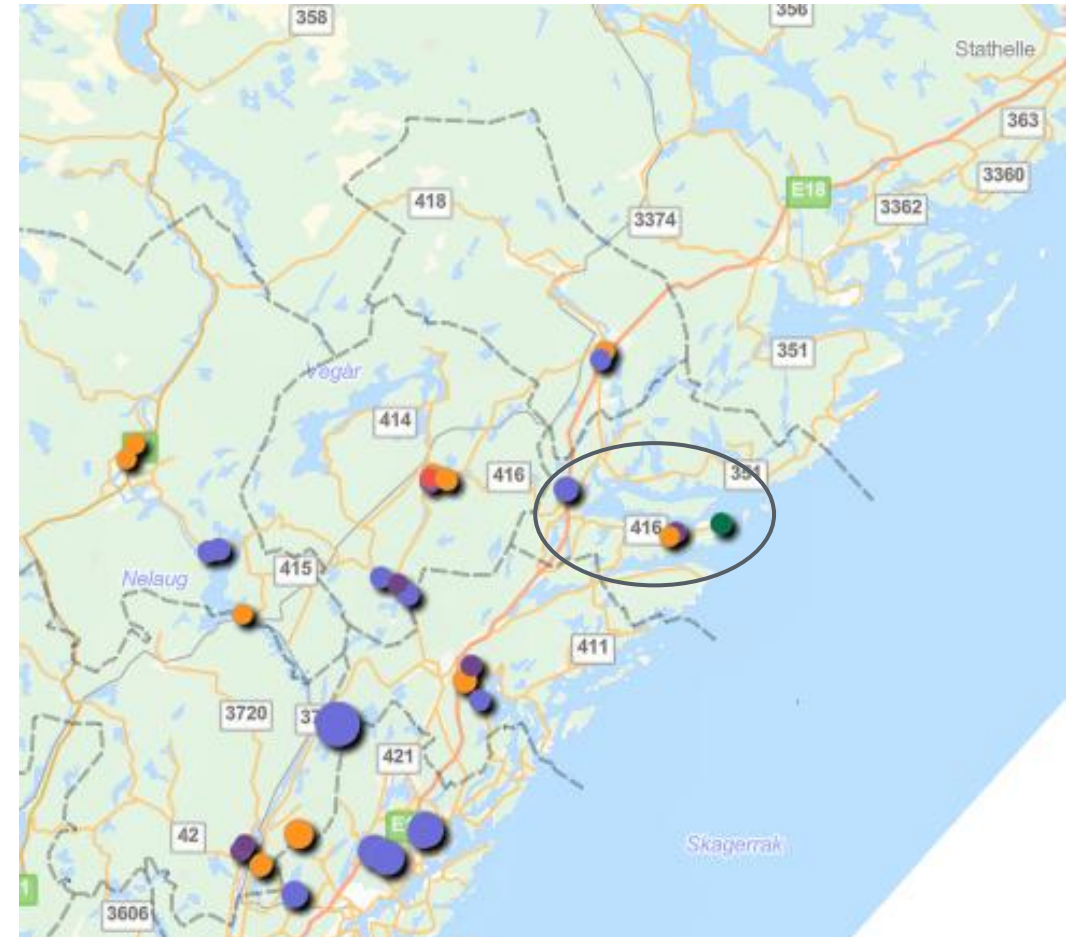
● Industri ● Bygg/Anlegg, tjenester mm.

Stort tilbud av næringsarealer regionalt

Risør
kommune

- Regionalt langs E18 er det et stort antall tilgjengelige næringsarealer (Grenland, Kragerø, Brokelandsheia,, Grenstøl, Arendal, Lillesand mm.), med en blanding av lager, handel og noe industri
- Vårt primære Næringsområde er på Moland. Hestemyr er solgt, men ikke fullt utbygget
- Risør Næringspark har direkte tilgang til E18, havner mm. innen kort rekkevidde
- Næringsområdet er fokusert på industri/trebearbeidende næringer med god tilgang til Biovarme

Kilde: Invest in Agder,

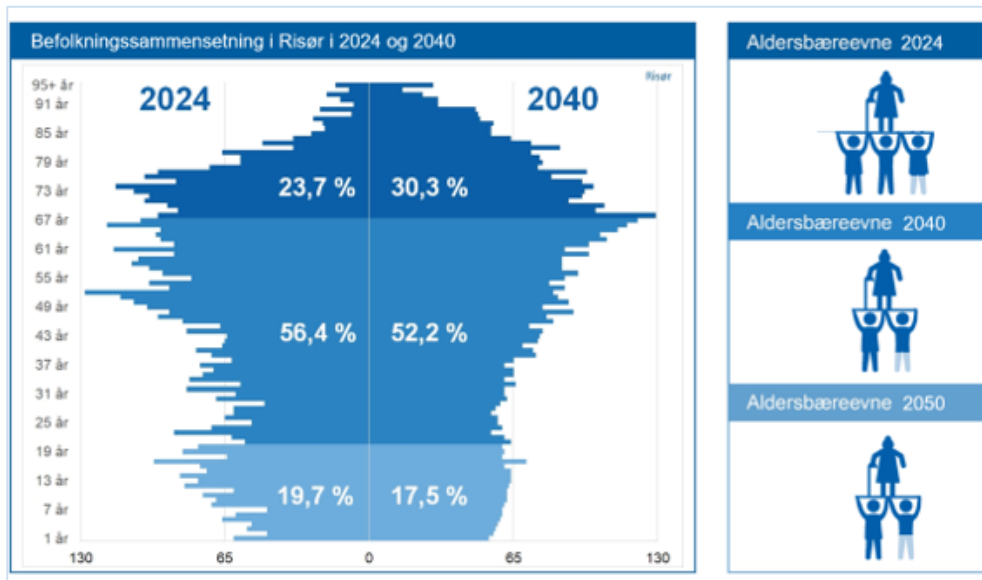
● Industri ● Fleksibelt bruk

Mangel på arbeidskraft...

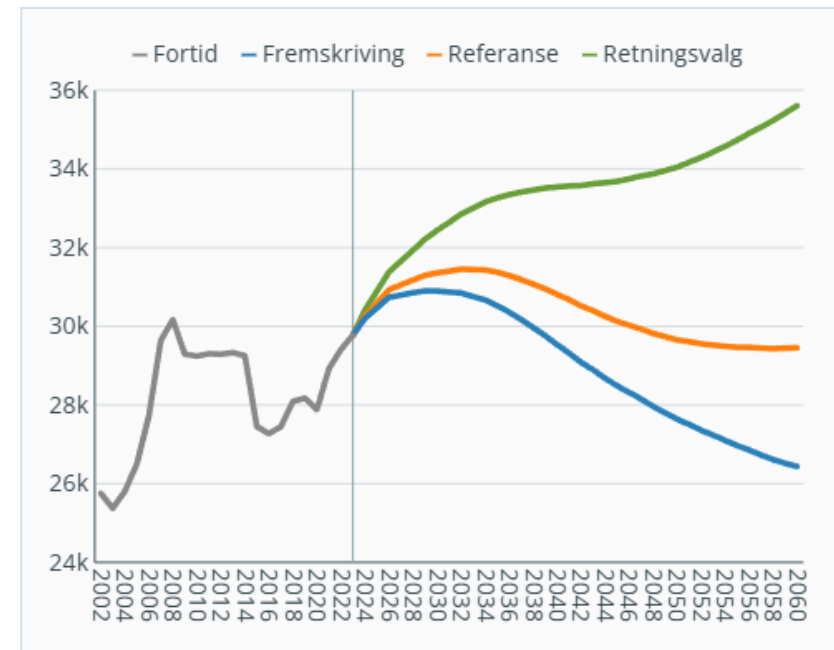

Risør
kommune

- Sterkt aldrende befolkning
- Arbeidskraft med riktig kompetanse blir mangelvare i privat sektor
- Forutsetning for videre næringsutvikling (uansett bransje) er derfor i stor grad bosettingsattraktivitet

Arbeidskraft utvikling i Østre Agder i privat næringsliv

Sannsynlig med synkende tilgang på arbeidskraft

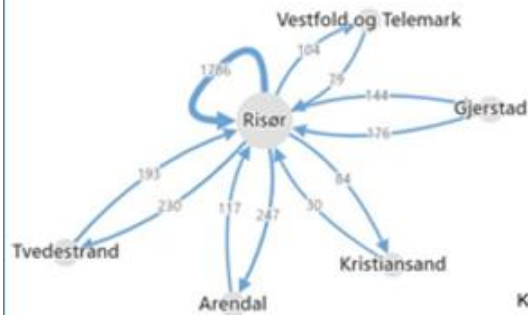
Regionalt bo- og arbeidsmarked

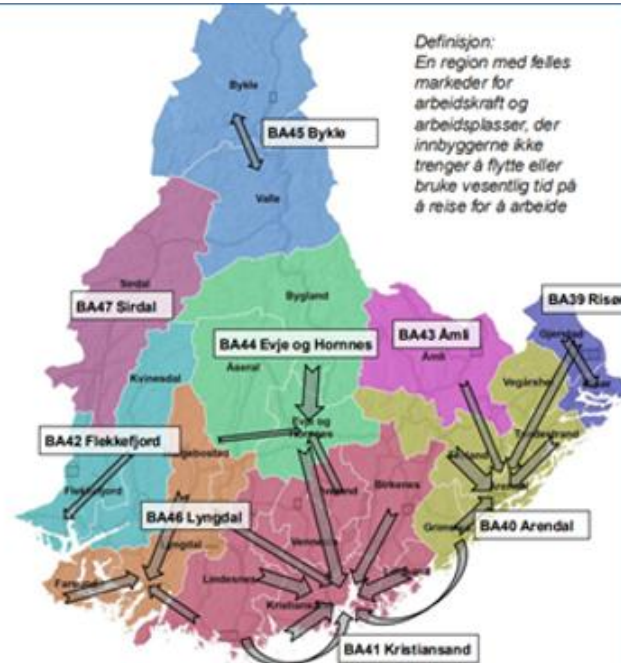
Risør
kommune

Bo- og arbeidsmarkeder

- Risør er senterkommune for Gjerstad. 60 % av sysselsatte med bosted i Risør jobber i hjemkommunen. 8 % jobber i Arendal, 8 % i Tvedestrand og 5 % i Gjerstad.

Kommunens viktigste pendlingsrelasjoner per 4. kv 2023 (SSB)

- Stor grad av pendling mellom kommuner
- Vi har et regionalt bo- og arbeidsmarked
- Krever regionalt perspektiv

To retninger for næringsutvikling

Risør
kommune

Styrker

- Unik plassering («Norges største uthavn»), attraktiv småby
- God bredde i besøkstilbudet
- Aktivt miljø med kultur, kunst, håndverk, idrett mm.
- Relativt bredt næringsliv: Industri/Trebearbeidende-/ Håndverks-bedrifter

Svakheter

- Synkende befolkning/arbeidskraft tilgang
- Kompetansetilgang og -utvikling
- Begrensninger i infrastruktur, kollektivtilbud mm.
- Lav vekstdynamikk i enkelte næringer/sterk sesongavhengighet
- Bostedsattraktivitet

- Utnytte turisme trender: bærekraft, natur, kystkultur, aktivt sentrum mm.
- Økt bostedsattraktivitet/infrastruktur for å tiltrekke nye innbyggere/fjernarbeidere
- Industriell kjerne som basis for videreutvikling
- Sterkt regionalt samarbeid

- Tiltrekningskraft fra større byer/handelssentre
- Tilgang til arbeidskraft
- Ikke alene om å tilby kystby opplevelser (manglende differensiering)
- Nærings/Industri miljø truet av tyngre kompetanse miljø

Muligheter

Trusler

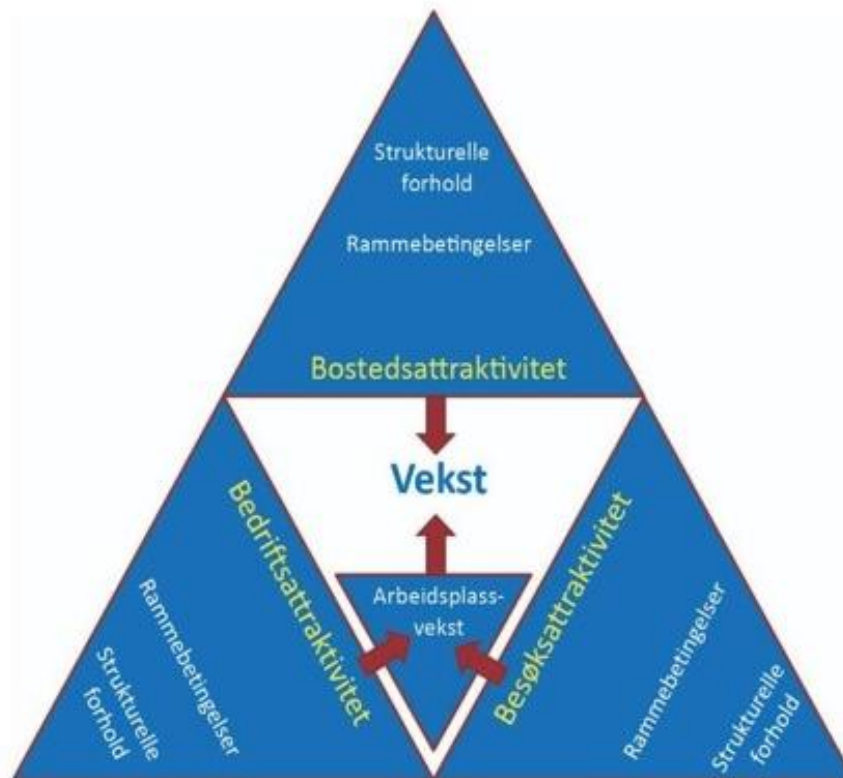

- Unik besøks-destinasjon med potensiale
- Sikre fundamentet i eksisterende næringer

Tre faktorer viktige for å realisere næringsutviklingen

Risør
kommune

Programteori for attraktivitet

- Bedriftsattraktivitet
- Bostedsattraktivitet
- Besøksattraktivitet

Alle tre faktorene må utvikles for å sikre vekst

Risør
kommune

Tiltaksområder

To utviklingsretninger:

- Unik besøksdestinasjon med potensiale
- Sikre fundamentet i eksisterende næringer

Begge er avhengige av bedrifts- , bosteds- , og besøksattraktivitet

Disse forbedres gjennom seks tiltak:

- Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse
- Øke bostedsattraktiviteten
- Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap
- God infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet
- Styrke Risør som turistdestinasjon
- Bransjespesifikke tiltak

1. Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse

Innledning:

- God kompetanse på alle nivåer er nødvendig for å sikre produktutvikling og innovasjon, utnytte det grønne skiftet og mulighetene innen digitalisering/AI mm.
- For å rekruttere arbeidskraft, må Risør/Regionen fremstå som attraktiv. Flytte/integrasjonsprosessen må støttes. Tilgangen til kompetansebyggende tiltak for bedrifter og arbeidstagere må videreutvikles og kommuniseres
- Det vesentligste tiltaket for våre hovednæringer (industri, bygg/anlegg og besøksnæringen) er tilgangen på kompetent arbeidskraft
- Kommune/offentlige virksomhet har primært en tilrettelegger rolle (NAV har en aktiv rolle)

Mål:

- Sikre tilstrekkelig arbeidskraft med riktig kompetanse, utvikle egen kompetanse både i bedriftene og hos arbeidstagerne

1. Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse

Risør
kommune

Kommunens rolle:

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> • Effektiv lokal/regional markedsføring (omdømme forbedring) • Etablere «tilflyttingskontor» • Informasjon til skoler; jobbmesser mm. • NAV brukes som ressurs til rekruttering 	(Regionale tiltak)	Markedsføring /støtte til jobbmesser mm.
Etterutdanning	<ul style="list-style-type: none"> • Støtte Næringsnettverk (STN +, Innotre, Innakva mm.) som tilretteleggere av kompetanse program • Promotere bedriftsstøtteapparatet i Agder (Pågang, Driv Agder mm.) – gjennom næringstreff o.l. • Promotere regionale utdanning overfor næringslivet (UiA, Fagskole mm.) • Søke kontakt med fagskoler o.l. for lokal etablering 	Sikre tilgang til nettverk/ Etablere kontakter	Evt. støtte til skole etableringer
Regionalt arbeidsmarked	<ul style="list-style-type: none"> • Bedre mobilitetstilbudet i regionen (AKT Svipp el.l.) • Følge opp tiltak med Østre Agder samarbeidet 	Sikre effektiv infrastruktur	Transport løsninger

2. Øke bostedsattraktiviteten

Innledning:

- En høy bostedsattraktivitet er nødvendig for å holde på, og tiltrekke arbeidstagere. Bedrifter som ønsker å etablere seg vil vurdere tilgangen til arbeidskraft, alle typer bedrifter er avhengige av et godt bomiljø for å tiltrekke seg arbeidskraft
- En positiv utvikling av Risør som besøksdestinasjon drar også nytte av en høy bosettingsattraktivitet
- Infrastruktur er definert som et eget tiltaksområde, men har stor innflytelse på bostedsattraktivitet
- Risør videregående skole er en viktig aktør og samarbeidspartner for lærlinger i bedrift. Risør kommune legger til rette for lærlingplasser, og styrker samarbeidet med Risør vgs. Tiltaket bidrar til å øke Risørs attraktivitet, og kan bidra til tilflytting og hindre fraflytting.

Mål:

- Sikre at etablerte blir, og nye kommer (alle aldersgrupper)

2. Øke bostedsattraktiviteten

Risør
kommune

Kommunens rolle:

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Utvikle sentrum	<ul style="list-style-type: none"> • Pådriver for nye konsepter i sentrum, sammen med RisørBy, gårdeiere, næringslivet • Sikre støtte til tiltak (markeder, festivaler, ombygninger, markedsføring mm.) • Se også pkt. 5: destinasjons utvikling 	Utvikle konsepter med RisørBy + alle aktører	Div. Markedsføring/ Støtte til besøks tiltak (festivaler/kultur mm.)
Promotere Risør som et godt sted å bo	<ul style="list-style-type: none"> • Positiv markedsføring i relevante kanaler (Agder omdømme mm.): <ul style="list-style-type: none"> • Natur/Kunst/kultur/fritid/idrett/frivillige • Bomiljø mm. 		
Høy bokvalitet	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for et variert botilbud (se boligplanen) • Sikre et tilstrekkelig antall utleie boliger (evt. gjennom kommunalt eierskap) • God tilgjengelighet på tjenester • Tilrettelegge for god teknisk infrastruktur • Bredt tilbud kultur, kunst, idretts tilbud, frivillige organisasjoner (også viktig for besøksattraktivitet) 	Etablere nye bolig konsepter/ Effektiv regulering/drift	Bolig investeringer/ Infrastruktur Støtte organisasjoner mm.

3. Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap

Risør
kommune

Innledning:

- Innovasjon er forutsetningen for vekst. Innovative løsninger kreves for å utnytte mulighetene til det grønne skiftet, AI og digitalisering, materialteknologi mm.
- Vi trenger en sterkere innovasjons og gründer holdning bade innen eksisterende bedrifter og nye
- Nye bedrifter må støttes slik at de kan utvikle skalerbare forretningsmodeller for å vokse
- Vi har et bredt virkemiddelapparat, dette må gjøres kjent og gründere må støttes i bruken av det

Mål:

- Skape et miljø som stimulerer til etablering og utvikling av nye virksomheter (også innen eksisterende næringer). Risør skal være et godt og effektivt sted å etablere nye bedrifter

3. Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap

Risør
kommune

Kommunens rolle:

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Skape et klima for vekst	<ul style="list-style-type: none">• Støtte undervisning av entreprenørskap i skolene• Etablere mentorordninger for oppstartsbedrifter• Bruke ressurspersoner i Risør nettverket til utvikling	Nettverksbygging/ skape møteplasser	---
Aktivt bruke Næringsfondet og virkemiddelapparatet	<ul style="list-style-type: none">• Kommunikasjon av muligheter• Løpende rådgivning av gründere• Utvikle møteplasser mellom virkemiddel apparatet, finansiering og næring/gründere	Kommunikasjon + rådgivning	Fortsette bidragene til Næringsfondet + andre
Gründer vennlig kommune	<ul style="list-style-type: none">• Effektiv og rask grunnholdning hhv. saksbehandling i administrasjonen• Definere nye udekkete behov; markedsundersøkelse med innbyggere og bedrifter (ifm. sentrumsutvikling)• Støtte næringsklynger og kompetansenettverk (Pågang, Innotre, STN +, Innakva, Visit Sørlandet mm.) i formidlingen av muligheter, se også tiltak nr. 1	Prosess effektivitet/ Nettverksbygging/ skape møteplasser	---

4. God Infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet

Innledning

- Et moderne næringsliv er avhengig av god og effektiv infrastruktur. Dette gjelder vel så mye for en høy besøks- og bosettingsattraktivitet. Her har vi muligheten til sterkere å posisjonere oss som fremoverlent
- Elektrifisering, digitalisering og VA er faktorer som er viktige for fremtidig etablering. Vi kan ligge i forkant av utviklingen gjennom klare prioriteringer, og skape gode rammebetingelser
- Lav arbeidsgiveravgift og nærings eiendomsskatt er gode, men ikke tilstrekkelige faktorer for etablering og vekst

Mål:

- Fremme vekst gjennom bærekraftige rammebetingelser, arealutvikling og forbedret infrastruktur

4. God Infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet

Kommunens rolle:

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
E18	<ul style="list-style-type: none">• Rask avklaring, uklarhet er negativt for investeringsbeslutninger• Sikre effektiv og enkel logistikk fra Næringsområdet på Moland• Utvikle konsept for attraktiv/besøksvennlig avkjøring til Risør	Effektiv beslutningsprosess	?
Næringsareal	<ul style="list-style-type: none">• Utvikle Moland Vest, fokus på etableringer med tilknytning til eksisterende industri/verdikjeder• Sentrumsnære områder kun evt. for lett næring, kontorer el.l.	Prosjektgjennomføring, evt. med partnere	Prosjektering + utbygging
Infrastruktur	<ul style="list-style-type: none">• Fokus på effektiv og fremtidsrettet infrastruktur (lading, elektrifisering, avfallsløsninger, digitalisering, VA mm.)• Tilstrekkelig parkering	Prosjektgjennomføring	Prosjektering + oppgradering
Effektive kommunale prosesser	<ul style="list-style-type: none">• Gode, forutsigbare og effektive prosesser innen tekniske tjenester, plan/bygg o.l., høy næringsvennlighet i ord og handling• Målrettet bruk av kommunal innkjøpsmakt for å drive utviklingen (el-transport, bygg-løsninger...)	Prosess effektivitet/tydelige prioriteringer i innkjøpsprosessen	---

5. Styrke Risør som besøksdestinasjon

Risør
kommune

Innledning:

- Risør som en bærekraftig helårsdestinasjon er definert som et mål i kommuneplanen. Vi har unike muligheter med vår beliggenhet til å ta del i den sterke økningen innen besøksnæringen
- En tiltaksplan er definert, med utgangspunkt i Mimir reiselivsstrategien utarbeidet i 2020. Vi må definere effektive strukturer for å gjennomføre destinasjonstiltakene
- Risørs fortrinn må forsterkes og nye tilbud må etableres. En forutsetning for suksess er at bransjen trekker sammen og har et regionalt fokus

Mål:

- Gjøre Risør mere attraktiv gjennom større deler av året for turisme. Utvikle tilbudet av opplevelsesbasert turisme

5. Styrke Risør som besøksdestinasjon

Risør
kommune

Kommunens rolle:

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Effektive strukturer	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere en optimal strukturering av besøksaktivitetene (RisørBy eller tilsvarende) for å sikre forbedret gjennomføring av tiltak 		
Utvikle aktiviteter («reason to go»)	<ul style="list-style-type: none"> Videreutvikle eksisterende og nye festivaler og arrangement Posisjonere Risør som særegent kurs og konferansested utenom sesong (events for offentlig/privat virksomhet o.l.) Utvikle konsepter som kan fremheve stedets fortrinn (f.eks. Kyststi) Støtte etableringen av nye besøkstilbud (badebåt mm.) 	<p>Bygge nettverk gjennom</p>	<p>Finansiering av festivaler, besøkstiltak mm.</p>
Utvikle sentrumsområdet som opplevelsesrom	<ul style="list-style-type: none"> Sikre et godt bybilde (kvalitet, vedlikehold mm.) Revitalisere sentrums tilbudet: identifisere nye tilbud gjennom Næringen/frivillige mm. 	<p>Holde høy kvalitet innen alle ansvarsområder i sentrum</p>	<p>Drift av destinasjonsselskap, inkl. aktiv markedsføring</p>
Booking løsninger/ markedsføring	<ul style="list-style-type: none"> Bruke Visit Sørlandet som plattform for markedsføring Aktiv bruk av "SoMe", lokale nettsider (Risørby.no), hva skjer i Risør mm. Videreutvikle bookingsystemet som kjernen i strukturering og salg av utvidede besøkstilbud 		

6. Bransjespesifikke tiltak

6.1 Utvikle innovative helse tjenester

- Behovet for innovative helsetjenester øker. Store aldersgrupper har både evne og vilje til å kjøpe tjenester. Risør har tradisjoner i å utvikle tjenester, dette bør reaktiveres. Våre institusjoner og skoler spiller her en rolle
- Noen bolig prosjekter kan evt. orienteres mot betalingsvillige kundegrupper som kan benytte seg av mulighetene

Mål:

- Tilrettelegge for helse og relaterte tjenester

6.2 Etablere Risør som en «Håndverks hub»

- Risør har sterke håndverks tradisjoner, både inne trebearbeidende næringer, men også innen kunsthåndverk
- Gode håndverksmiljø bidrar til verdiskapning, men er også en forutsetning for besøks- og bosettingsattraktivitet

Mål:

- Styrke kunsthåndverk- og håndverkstradisjoner, forbedre besøks- og bosettingsattraktivitet

6.3 Akva-verdikjeden

- Verdikjeden til Akvakultur-næringen omfatter både industrielle leveranser, et bredt spektrum av tjenester og selve produksjonen.

Mål:

- Identifisere potensialet innen Akva verdikjeden med Innakva klynge og Blå Vekst nettverket

6. Bransjespesifikke tiltak

Risør
kommune

Kommunens rolle:

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Helse Tjenester	<ul style="list-style-type: none">• Utvikle Risør til å bli en «Test arena/Vertskap» for utprøving av nye løsninger• Koble utdanningsmiljøer (Risør VGS/Fagskoler mm.) innen helse og velferdsteknologi med relevante aktører i næringslivet• Vurdere integrering av kommersielle helse tjenester i nye boligprosjekter	Tilgjengelig infrastruktur for testing/ Integrasjon med fagmiljøer	Utviklingsprosjekter for helsetjenester
Håndverks hub	<ul style="list-style-type: none">• Sikre godt samarbeide mellom alle relevante aktører (RisørBy, Villvin, Kunstparken, kunstnere mm.)• Håndverksmiljøene må tas vare på gjennom utvikling av kompetanse/tett kobling mot skoler/VGS, integrasjon i festivaler, integrasjon i fag nettverk (Innotre o.l.)• Vurdere tiltak for sterkere kommersialisering av produktene	Bygge nettverk gjennom RisørBy	Infrastruktur, festival støtte mm.
Akva-verdikjeden	<ul style="list-style-type: none">• Delta i Innakva Klynge samarbeidet• Utvikle kunnskapsgrunnlaget• Ingen konkrete behov for større sjønære arealer identifisert	Nettverksbygging	Deltagelse i klynge samarbeidet mm.

Gjennomføring

Risør
kommune

- En effektiv gjennomføring krever systematisk arbeid over lang tid, det er få (ingen?) raske, enkle og billige løsninger
- Både det offentlige og det private har begrensede ressurser, vi må gjennomføre effektivt og prioritere
- Kommunegrensene er ikke relevante fra et næringsutviklingsperspektiv; kunder, leverandører, kompetansetilgang osv. finnes regionalt og i den store verden
- Mange av tiltakene nevnt tidligere har en sterk regional kobling og krever et konsekvent og godt regionalt samarbeid